

Landbouwer werd oorlogsburgemeester van Groningen

'Vanwege de nauwe verbondenheid van Stad en Ommeland is het wel eens goed dat aan het hoofd van de Stad een Ommelander komt te staan', sprak commissaris van de provincie Christiaan Staargaard. Daarna hing hij de ambtsketen om bij Pé Tammens, een akkerbouwer van het Ruigezand. Het was 4 maart 1943 en de nieuwe burgemeester kreeg de taak om Groningen te besturen op een manier die de

bezetter zou bevallen. De genodigden in raadszaal van het stadhuis klapten. Het waren voornamelijk leden van de NSB en Duitsers, met gedecoreerde oostfrontstrijders op de eerste rij. Hun luidkeels houzee was zelfs buiten te horen.

De 41-jarige NSB'er Tammens had daarvoor ervaring opgedaan in het bestuur van verschillende boerenorganisaties. Ook assisteerde hij al

meer dan een half jaar de commissaris der provincie als bestuursraad, zoals de nationaalsocialisten een gedeputeerde noemden.

Tammens was een ijverig man die zich nauwgezet hield aan wat zijn meerderen van hem verlangden. Tegenstanders van de bezetter konden bij hem niet op veel begrip rekenen. Slechts enkele weken na zijn aanstelling gaf hij al vier politieagenten die hem niet aanstonden op voor tewerkstelling in Duitsland. Zodra er bij de gemeente een baan vrijkwam, benoemde hij een NSB'er. Door de groeiende nazi-invloed verzwaarden de omstandigheden voor onderduikers en andere Stadgers. Hier kwam nog bij dat Tammens lijsten opstelde van tegenstanders van de bezetter. Nationaalsocialistische burgemeesters van andere gemeenten beval hij hetzelfde doen. Had een gemeente geen 'foute' burgervader, dan kwam hij wel op een andere manier aan de namen. Deze lijsten gingen naar het Scholtenhuis waar de gevreesde Sicherheitsdienst haar beulswerk verrichtte.

Naast het burgemeesterschap vulde Tammens nog andere functies. De belangrijkste daarvan was die van gemachtigde voor landbouw. Het kwam erop neer dat indien NSB-leider Mussert van de bezetter een regering mocht vormen, Tammens voorbereid was om minister te worden. Zover kwam het niet.

Tammens bleef op zijn post tot de bevrijding van Groningen. Toen arresteerden leden van de Binnenlandse Strijdkrachten hem in zijn woning aan het Zuiderpark 2. Bij de rechtszitting hoorde hij een aanklacht voorlezen die bestond uit 33 punten. De rechter veroordeelde hem tot een gevangenisstraf van zeven jaren en tienduizend gulden boete. Na strafvermindering kwam hij vrij op 15 april 1951.

De Hoogkerker Christiaan Gevers schreef de biografie Boer Tammens, Houzee! Groningen en zijn NSB-burgemeester. Het boek verschijnt in de reeks biografieën van uitgeverij Noordboek en is verkrijgbaar vanaf 7 mei.

